

SOME ISSUES OF IMPROVING THE ACTIVITIES OF ADMINISTRATIVE COURTS IN UKRAINE

ГОЛОВКО Катерина Володимирівна - доктор юридичних наук, професор, професор кафедри теорії держави і права, конституційного та адміністративного права ДНП «Національний університет «Київський авіаційний інститут»

ORCID: 0000-0001-7414-6078

УДК 351.74 : 342.922

DOI: <https://doi.org/10.71404/EP.2026.1.42>

The article examines the current issues of improving the activities of administrative courts in Ukraine in the context of the transformation of the public administration system, reforming the judiciary and introducing modern digital technologies into the sphere of justice. It is emphasized that administrative courts are an important institutional mechanism for ensuring the principle of the rule of law, since they exercise judicial control over the activities of state authorities, local governments and other subjects of power.

It is substantiated that the effectiveness of the functioning of administrative justice directly affects the level of protection of human and citizen rights and freedoms in the sphere of public legal relations, as well as the formation of public trust in the judicial system. In this regard, the issues of increasing the efficiency of the organization of the work of administrative courts, improving procedural mechanisms for considering cases and ensuring the accessibility of justice for citizens are of particular relevance.

The article analyzes the current state of the administrative courts of Ukraine and identifies the main problems that arise in the process of administrative justice. Such problems include a significant workload on judges, long terms for considering cases, imperfections of certain procedural norms, insufficient level of material and technical support of courts, as well as incomplete implementation of the possibilities of electronic justice. Special attention is paid to the problems of staffing courts and organizational aspects of the functioning of the court apparatus.

It is determined that one of the key areas of modernization of administrative justice is the development of the e-justice system, which involves the implementation of electronic document management, the use of information and communication technologies in the judicial process, the possibility of remote participation

of parties in court sessions and increasing the accessibility of judicial procedures for citizens.

Particular attention is paid to the need to implement the principles of a service state in the activities of administrative courts. It is emphasized that the modern model of the functioning of the judiciary should be focused on ensuring the convenience and accessibility of judicial procedures, increasing the transparency of the activities of the courts, improving communication between the court and the participants in the judicial process, as well as ensuring an adequate level of information to citizens about the possibilities of protecting their rights in court.

As a result of the study, proposals were formulated to improve the activities of the administrative courts of Ukraine. In particular, it was proposed to improve the procedural mechanisms for considering administrative cases, expand the use of simplified judicial review procedures, increase the level of digitalization of judicial activity, ensure proper personnel and material and technical support of the courts, and strengthen the organizational principles of the functioning of judicial administration.

It was concluded that the further development of administrative justice in Ukraine should be carried out taking into account European standards of justice, recommendations of the Council of Europe and the practice of the European Court of Human Rights. The implementation of the proposed directions for improving the activities of administrative courts will contribute to increasing the effectiveness of judicial control over the activities of public authorities, ensuring an adequate level of protection of human rights and freedoms, and strengthening public trust in the judiciary.

Keywords: administrative courts, administrative proceedings, public law disputes, judicial reform, e-justice, access to justice, service state, judicial control, principles, forms, protection.

The development of a democratic legal state is impossible without an effective system of judicial protection of human rights and freedoms. Administrative courts play an important role in this process, the main purpose of which is to consider public-law disputes between individuals or legal entities and subjects of government authority.

In the context of modern transformations of public administration, digitalization of public services, as well as in view of the challenges caused by martial law in Ukraine, the issues of the effectiveness of administrative courts are becoming particularly relevant. The practice of operating administrative courts indicates the presence of certain organizational, procedural and institutional problems that require further improvement of legal regulation and management mechanisms [1].

Among such problems, one can single out the overload of courts, long terms of consideration of cases, insufficient level of digitalization of judicial procedures, as well as the need to increase the effectiveness of interaction of courts with citizens and public authorities [2].

In order to continue the European integration processes in the field of administrative justice, it is worth paying significant attention to improving the regulatory framework on which the activities of the administrative court are based.

1) improving the norms of substantive law, in particular the Law of Ukraine “On the Judicial System and the Status of Judges” [11];

2) improving the norms of procedural law: clearer and more detailed regulation of the right to a fair trial in the CAS of Ukraine [6]; establishing regulatory definitions of both the very basic concept of “principles of administrative justice” and regulatory definitions (and not just their content) of those principles that are already enshrined in the CAS of Ukraine [6], and which are still lacking.

Given that the discussion about the “broad” and “narrow” (only normatively enshrined) understanding of principles is still ongoing, regulatory enshrining of principles is important. Both components of the block should take into account the principle of scientificity in rule-making activities; improving the institution of challenges, by enshrining the provision

on consideration of the issue of granting or refusing to grant a challenge request by a judge other than the one considering the case [3].

A significant and fundamental direction in the development of the administrative court in the context of European integration is the dissemination of legal information in the media, which is manifested in:

1) active dissemination of information on the content of the decisions of the ECHR;

2) improving the qualifications of judges through participation in relevant training courses, as well as gradually expanding the opportunities for internships at the ECHR for as many judges as possible. This direction, as such, is identified in the Strategy for the Development of the Judicial System in Ukraine for 2015-2020 [10]. In addition, the Strategy also refers to periodic internships, training and study visits to the EU and EU judicial bodies;

3) motivating the existing judicial corps to study English and French in order to be able to obtain information contained in ECHR decisions from primary sources.

It is necessary to improve the legislation in the part concerning the dismissal of a judge from office for breach of oath in terms of legal regulation of the grounds and limitation periods for its implementation. Because at the moment the legislative regulation of this issue in Ukraine does not correspond to the decision of the European Court of Human Rights and violates the legitimate interests of representatives of the judicial corps. The procedure for organizing and operating the bodies authorized to conduct disciplinary proceedings against judges requires legislative improvement. Since at the moment there are conditions for excessive workload of members of the High Qualification Commission of Judges of Ukraine and the High Council of Justice, which calls into question the quality and effectiveness of disciplinary practice [4].

It is necessary to supplement the list of procedural rights and obligations of judges during disciplinary proceedings against them by the Law of Ukraine “On the Judicial System and the Status of Judges” [6], based on the principle of adversarial disciplinary proceedings, in order to ensure the full implementation of their right to protection from punishment. Also, in

our opinion, it is necessary to make legislative changes in matters relating to the terms of consideration of disciplinary cases, the procedure for appealing decisions of disciplinary bodies by persons who have appealed to them with a corresponding complaint about the decisions, actions or inaction of judges in Ukraine. Since the legislative level does not establish clear terms for considering disciplinary cases, this creates conditions for justice providers to avoid punishment and continue their professional activities for a long period. And persons who initiated the issue of bringing a specific judge to disciplinary responsibility do not have the right to appeal the decision of disciplinary bodies to terminate disciplinary proceedings, which significantly violates their rights and legitimate interests [7].

An important factor that will positively affect changes in the justice system is overcoming factors that negatively affect its activities. As a result of fundamental changes in the judicial system, the efficiency of the justice system will increase, the professional level of the judiciary will be at a sufficient level, public trust in the court will gradually be restored, and Ukraine will strengthen its investment attractiveness in the international arena [9].

Each of the outlined areas of improving the right to a fair trial, both individually and in combination, allows you to identify shortcomings, clarify problematic aspects of legal regulation, formulate proposals and ways to eliminate them. And if the problem is mentioned repeatedly, you should definitely pay attention to it. One of such indirect forms of influence of each individual on the observance of his subjective right to a fair trial is an appeal to the ECHR, because each such appeal, each such case is a kind of "bell" about existing violations. It should be noted that the analysis of the practice of the ECHR shows that the latter quite often draws attention to the systematic nature of violations, their systematicity, and notes the need to reform certain institutions and institutions in the national legal system. If at the legislative level to respond to such «bells», which, unfortunately, can no longer be recognized as isolated, this is an effective source of «gathering information» about the «weak points» of domestic legislation, about areas where it is necessary to

strengthen control over law enforcement practice. It is also worth noting that on March 18, 2004, Ukraine adopted Law No. 1629-IV «On the National Program for Adapting the Legislation of Ukraine to the Legislation of the European Union» [8]. According to this program, the adaptation of legislation is considered as the process of bringing the laws of Ukraine and other regulatory legal acts into line with the *acquis communautaire*. At the same time, as noted by Prof. V. K. Zabigaylo, it would be a mistake to consider the process of harmonizing Ukrainian law with European law mainly in the context of legal and technical efforts to adopt individual new or partial additions to existing regulatory legal acts. The task is much more serious: we are talking about a fundamental reconstruction, based on the principles, norms, standards and culture of European law, of the legal system of Ukraine, its constituent elements, «tailored» at one time according to the Soviet model [5].

Despite significant achievements in the development of administrative justice, the practice of administrative courts in Ukraine indicates the presence of a number of problems.

The main problems include:

Excessive workload on judges. A significant number of administrative cases, in particular those related to social benefits, tax disputes and appeals of decisions of government bodies, leads to an increase in the terms of consideration of cases.

Insufficient level of digitalization of judicial proceedings [11].

Although the «Electronic Court» system is operating in Ukraine, its full implementation still requires further improvement, in particular in terms of technical stability, integration with other state information systems and ensuring accessibility for citizens.

Organizational problems of court activities.

Such problems include staff shortages, uneven workload between courts in different regions and insufficient level of material and technical support.

The need to improve procedural legislation.

Certain provisions of the Code of Administrative Procedure of Ukraine require clarification and adaptation to modern conditions, in

particular regarding simplified procedures for considering cases and the use of electronic evidence [10].

One of the key areas of modernization of administrative proceedings is the expansion of the use of digital technologies. The introduction of full-fledged electronic document flow, online submission of procedural documents, video conferencing and electronic evidence will contribute to increasing the efficiency of judicial proceedings and reducing the terms of consideration of cases [12].

In order to increase the efficiency of judicial proceedings, it is advisable to improve the procedures of simplified proceedings, as well as expand the opportunities for pre-trial settlement of public law disputes.

Increasing the level of organizational support of courts

The effectiveness of the activities of administrative courts largely depends on proper personnel and material and technical support. Therefore, it is important to improve the system of training judges and court staff, as well as providing courts with modern information technologies.

Orientation to the principles of a service state

Modern trends in the development of public administration involve the formation of a service model of state institutions. In this context, administrative courts should ensure the most accessible and understandable procedures for citizens to apply to court, transparency of legal proceedings and effective communication with participants in legal proceedings.

The conducted research gives grounds to assert that administrative courts play a key role in ensuring effective judicial control over the activities of public authorities and the protection of human rights and freedoms in the sphere of public legal relations [13].

At the same time, the current state of the functioning of administrative justice in Ukraine is characterized by the presence of certain problems, in particular, the overload of courts, the insufficient level of digitalization of judicial procedures, organizational difficulties and the need to improve procedural legislation.

Further improvement of the activities of administrative courts should be carried out on

the basis of a comprehensive approach, which includes the development of electronic justice, optimization of procedural procedures, strengthening of the staffing and organizational support of courts, as well as the implementation of the principles of a service state in the field of judicial administration.

The implementation of these areas will contribute to increasing the efficiency of administrative justice, ensuring accessibility of justice, and strengthening public trust in the judiciary in Ukraine.

Література:

1. Афанасьев К. К. Развитие института административных услуг как основа построения правовой державы. *Юридична Україна*. 2011. № 3. С. 32–39.

2. Бакуменко В. Д. Європейські орієнтири адміністративного реформування в Україні : монографія / за заг. ред. В. Д. Бакуменка, В. М. Князева ; НАДУ, Ін-т проблем державного управління та місцевого самоврядування. Київ : Вид-во НАДУ, 2005. 172 с.

3. Битяк Ю. П. Становлення та шляхи забезпечення доступності правосуддя в адміністративному судочинстві. *Вісник Академії правових наук України*. 2003. № 1 (32). С. 51–60.

4. Бурбика М. М. та ін. Організація та принципи діяльності судової влади України: сутність, поняття, сучасний стан діяльності та шляхи оптимізації адміністративно-правових засад формування позитивного іміджу. СумДУ, 2016.

5. Забігайло В. Європейське право: міфічний постулат чи об'єктивний орієнтир розвитку законодавства України. *Український часопис міжнародного права*. 2001. № 1. С. 61–64.

6. Leheza, Yevhen, Nalyvaiko, Larysa Sachko, Oleksandr Shcherbyna, Victor. Chepik-Trehubenko. Olha (2022). Principles of law: Methodological approaches to understanding in the context of modern globalization transformations. *Ius Humani. Law Journal*, 11(2), 55-79. <https://doi.org/https://doi.org/10.31207/ih.v11i2.312>

7. Пипяком М. І Адміністративний суд в системі державних органів України

: дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Львів, 2016. 191 с.

8. Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу: Закон України від 18.03.2004 № 1629-IV. *Офіційний вісник України* від 30.04.2004 — 2004 р., № 15, стор. 30, стаття 1028, код акта 28492/2004

9. Про практику застосування господарськими судами земельного законодавства : Рекомендації Вищого господарського суду України від 02.02.2010 р. № 04–06/15 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v06_1600–10].

10. Leheza, Yevhen. Pisotska, Karina. Dubenko, Oleksandr. Dakhno, Oleksandr. Sotskyi, Artur 2022. The Essence of the Principles of Ukrainian Law in Modern Jurisprudence. *Revista Jurídica Portucalense*, December, 342-363. DOI: [https://doi.org/10.34625/issn.2183-2705\(32\)2022.ic-15](https://doi.org/10.34625/issn.2183-2705(32)2022.ic-15) <https://revistas.rcaap.pt/juridica/article/view/28026>.

11. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 02.06.2016 № 1402-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2016. № 31. Ст. 545.

12. Matviichuk, Anatolii. Shcherbak, Viktor. Sirko, Viktoria. Malicieva, Hanna. Leheza, Yevhen. 2022. Human principles of law as a universal normative framework: Principios humanos del derecho como marco normativo universal. *Cuestiones Políticas*, 40(75), 221-231. <https://doi.org/10.46398/cuestpol.4075.14>

13. Лерега Є. О.Адміністративні процедури у сфері нерухомого майна: державна реєстрація речових прав та особливості реалізації через електронні торги: Монографія. Дніпро: Видавничий дім «Гельветика», 2022.

ДЕЯКІ ПИТАННЯ УДОСКОНАЛЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ АДМІНІСТРАТИВНИХ СУДІВ В УКРАЇНІ

У статті досліджуються актуальні питання удосконалення діяльності адміністративних судів в Україні в умовах трансформації системи публічного управління, реформування судової влади та впровадження су-

часних цифрових технологій у сферу правосуддя. Наголошується, що адміністративні суди є важливим інституційним механізмом забезпечення принципу верховенства права, оскільки саме вони здійснюють судовий контроль за діяльністю органів державної влади, органів місцевого самоврядування та інших суб'єктів владних повноважень.

Обґрунтовується, що ефективність функціонування адміністративного судочинства безпосередньо впливає на рівень захисту прав і свобод людини та громадянина у сфері публічно-правових відносин, а також на формування довіри суспільства до судової системи. У зв'язку з цим особливої актуальності набувають питання підвищення ефективності організації роботи адміністративних судів, удосконалення процесуальних механізмів розгляду справ та забезпечення доступності правосуддя для громадян.

У статті проаналізовано сучасний стан діяльності адміністративних судів України та визначено основні проблеми, що виникають у процесі здійснення адміністративного судочинства. До таких проблем віднесено значне навантаження на суддів, тривалі строки розгляду справ, недосконалість окремих процесуальних норм, недостатній рівень матеріально-технічного забезпечення судів, а також неповну реалізацію можливостей електронного судочинства. Окрему увагу приділено проблемам кадрового забезпечення судів та організаційним аспектам функціонування апарату суду.

Визначено, що одним із ключових напрямів модернізації адміністративного судочинства є розвиток системи електронного правосуддя, що передбачає впровадження електронного документообігу, використання інформаційно-комунікаційних технологій у судовому процесі, можливість дистанційної участі сторін у судових засіданнях та підвищення доступності судових процедур для громадян.

Особливу увагу приділено необхідності впровадження принципів сервісної держави у діяльність адміністративних судів. Підкреслюється, що сучасна модель функціонування судової влади повинна бути орієнтована на забезпечення зручності та доступності судових процедур, підвищення

прозорості діяльності судів, покращення комунікації між судом і учасниками судового процесу, а також забезпечення належного рівня інформування громадян щодо можливостей захисту їхніх прав у судовому порядку.

У результаті проведеного дослідження сформульовано пропозиції щодо удосконалення діяльності адміністративних судів України. Зокрема, запропоновано удосконалити процесуальні механізми розгляду адміністративних справ, розширити використання спрощених процедур судового розгляду, підвищити рівень цифровізації судової діяльності, забезпечити належне кадрове та матеріально-технічне забезпечення судів, а також посилити організаційні засади функціонування судового адміністрування.

Зроблено висновок, що подальший розвиток адміністративного судочинства в Україні має здійснюватися з урахуванням європейських стандартів правосуддя, рекомендацій Ради Європи та практики Європейського суду з прав людини. Реалізація запропонованих напрямів удосконалення діяльності адміністративних судів сприятиме підвищенню ефективності судового контролю за діяльністю органів публічної влади, забезпеченню належного рівня захисту прав і свобод людини та зміцненню довіри суспільства до судової влади.

Ключові слова: адміністративні суди, адміністративне судочинство, публічно-правові спори, судова реформа, електронне правосуддя, доступ до правосуддя, сервісна держава, судовий контроль, принципи, форми, захист.